ҚР БҒМ «Ақпараттық-талдау орталығы» АҚ

TALIS халықаралық мұғалімдер корпусының зерттеуі: Қазақстанға арналған тағылымдар мен мүмкіндіктер

Ташибаева Диляра

Орта білімді дамыту департаментінің Бас талдаушысы

Астана 27 қазан 2016 г.

Білім беру жүйесінің сапасы саладағы мұғалімдердің сапасынан артық бола алмайды

Майкл Барбер

- Басқа факторларға қарағанда мұғалімнің математика мен оқылымдағы оқушылардың жетістіктеріне деген ықпалы 2-3 есе артық[1]
- Мұғалімдердің арасындағы ең үздік 10%-ы нәтижесі ең төмен 10%-ына қарағанда бір оқу жылында өз шәкірттерін 3 есе тиімдірек оқытады[2]
- Тек біліктілігі жоғары немесе тек біліктілігі төмен мұғалімдерден сабақ алатын оқушылардың арасындағы оқу жетістіктеріндегі айырмашылығы үш жылдың ішінде 53%-ға дейін жетуі мүмкін[3]
- Жаңа мектептің сапасы төмен болса да, ұстаздар жаңа мектепке ауысқанда өз нәтижелілік деңгейін сақтайды[4]

Дереккөз: [1]http://www.rand.org/education/projects/measuring-teacher-effectiveness/teachers-matter.html
[2]http://www.economist.com/news/leaders/21700383-what-matters-schools-teachers-fortunately-teaching-can-be-taught-how-make-good?frsc=dg%7Cd
[3]Auguste, B., Kihn, P. & Miller, M. (2010). Closing the talent gap: Attracting and retaining top-third graduates to careers in teaching. McKinsey&Company.
[4]http://www.rand.org/education/projects/measuring-teacher-effectiveness/teachers-matter.html

PISA қорытындысы: Қазақстан оқушылары ЭЫДҰ-дағы құрдастарынан математикадан 1,5 жыл, жаратылыстанудан 2 жыл, оқылымнан 2,5 жыл артта келе жатыр

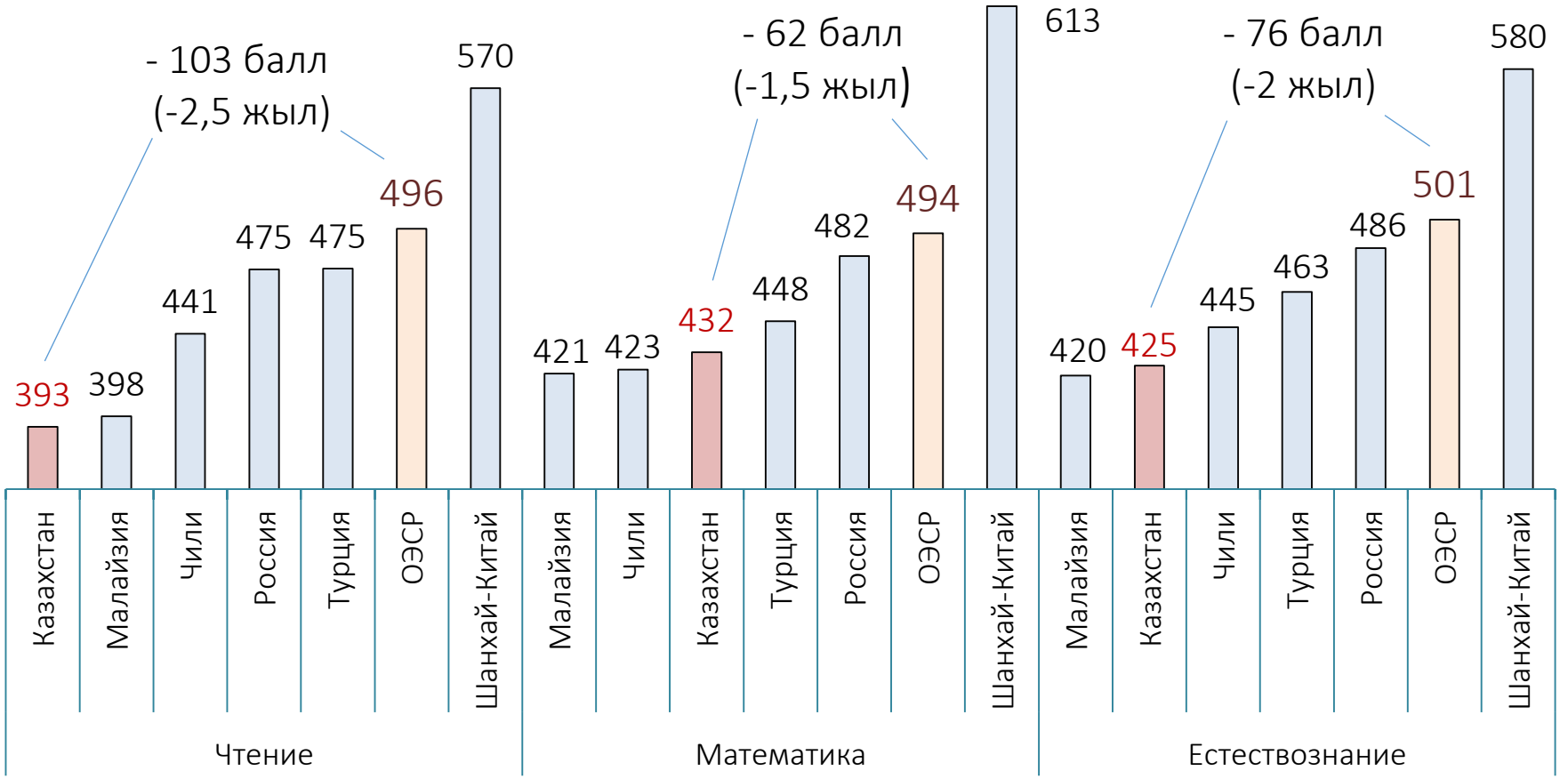

PISA баллдары: 40 балл 1 оқу жылында қамтылатын білім деңгейіне тең

Дереккөз : Основные результаты PISA-2012. Астана: НЦОСО,2013.

Оқыту сапасы мектептегі ұйымдық жұмыстың сапасынан және мұғалімдердің даму мен қолдау әдістерінің сапасынан оза алмайды

Андреас Шляйхер

Саясаттар мен механизмдер	ЭЫДҰ елдері мен ЖБИ көшбасшылары	Қазақстан
Педагогикалық ЖОО-ларға студенттерді іріктеу	ЭЫДҰ-ның 27 елінде студенттер педагогикалық мамандығына арнайы емтихан мен тестілеу арқылы селективті сұрыптау арқылы іріктеледі. Педагогикалық ЖОО-ларға мектеп бітірген үздік түлектердің төрттен бірі таңдалады (Сингапурда үздік түлектердің 30%-ы, Финляндияда - 20%-ы, Оңтүстік Кореяда - 5%-ы)	Стандартталған тест. ҰБТ бойынша педагогикалық мамандыққа грант алу үшін ең төменгі балл - 69 (ветеринарияға – 75)
Ұстаз мамандығының қолжетімділігі	Негізгі мектепте жұмыс істеу үшін ЭЫДҰ-ның 17 елінде, ал жоғарғы мектепте жұмыс істеу үшін 22 елінде магистр дәрежесі қажет. Түлектер мамандыққа кіріспе бағдарламасын (1 айдан 2 жылға дейін) және бағдарламаның соңында сертификаттауды (ЭЫДҰ-ның 18 елі) міндетті түрде өтеді	Мектепте оқыту үшін бакалавр дипломы жеткілікті. Ұстаздардың 0,7% -ы (2 137 адам) ғана магистр дәрежесіне ие
Біліктілікті арттыру (БА)	ЭЫДҰ-ның 23 елінде БА міндетті түрде жүргізіледі. БА-ға жылына 100 сағаттан артық (Сингапур, Нидерланды), ал 5 жылда 360 сағаттан кем емес (Шанхай) уақыт жұмсалады. Мұғалімдердің жұмысына бөгет жасамау үшін БА мектептің негізінде өткізіледі	Параллельді БА жүйелері: үш айлық деңгейлік курстар мен екі апталық қысқа мерзімді курстар

Дереккөз : Auguste, B., Kihn, P. & Miller, M. (2010). Closing the talent gap: Attracting and retaining top-third graduates to careers in teaching. McKinsey&Company.
OECD (2014), Education at a Glance 2014: OECD Indicators.
Список обладателей образовательных грантов. - Казахстанская правда. 2016 год.

Саясаттар мен механизмдер	ЭЫДҰ елдері мен ЖБИ көшбасшылары	Қазақстан
Кәсіптік стандарттар	Ұстаздарға қажетті дағдыларды анықтайтын кәсіптік стандарттар белсенді түрде енгізіліп жатыр (Аустралия, Аустрия, Жаңа Зеландия, Швеция, Чили, Англия)	Кәсіптік стандарттар әзірше талқылануда және әзірленуде
Еңбекақы	ЭЫДҰ елдерінде мұғалім еңбекақысы орташа еңбекақының 85-88%-ын құрайды. Мұғалімдер еңбекақысы кәсіпкерлердің орташа еңбекақысынан жоғары (Сингапур, Финляндия) және мемлекеттік қызметкердің орташа еңбекақысынан 25 %-ға жоғары (Жапония).	2015 ж. орта мектеп мұғалімінің еңбекақы көлемі елдегі еңбекақының орта өлшемінің 69%-ын құрайды
Көтермелеу/ Имиджтік саясат	Ұстаз мамандығы мансап ретінде қарастырылады (Шанхайда мұғалімдерге арналған 13-қадамдық мансап сатысы және директорларға арналған 5-қадамдық мансап сатысы). «Жыл ұстазы» ұлттық сайыстары (АҚШ – «Хрусталь алма» (Crystal Apple Awards), Ұлыбританияда – Пирсон сыйлығы, Сингапур мен Германияда – мұғалімдерді қоғамдық марапттау рәсімдері)	«Үздік педагог» республикалық сайысы, «Алғашқы ұстаз» және т.б. акциялар

Дереккөз : OECD (2014), Education at a Glance 2014: OECD Indicators.
Национальный доклад о состоянии и развитии системы образования . - Астана: ИАЦ, 2016.

Қазақстан TALIS халықаралық оқыту мен үйрету зерттеуіне алғаш рет қатысады

TALIS - мұғалімдердің жұмысын, жұмыс жағдайын және мектептегі білім беру ортасын бағалауға бағытталған ең ауқымды халықаралық зерттеу.

TALIS зерттеуінің мақсаты – қатысушы елдер үшін нәтижелі оқыту мен үйретуге бағытталған басымды саясаттарды жаңадан анықтауға болысатын сенімді, мерзімді және салыстырмалы деректермен (индикаторлармен) қамтамасыз ету.

Негізгі зерттеу өтетін мерзімдер: 2008, 2013, 2018

TALIS зерттеуі білім берудегі «қара жәшіктің» ішінде не бар екенін көруге мүмкіндік береді

TALIS зерттеуіне қатысатын елдердің саны айтарлықтай көбейіп жатыр

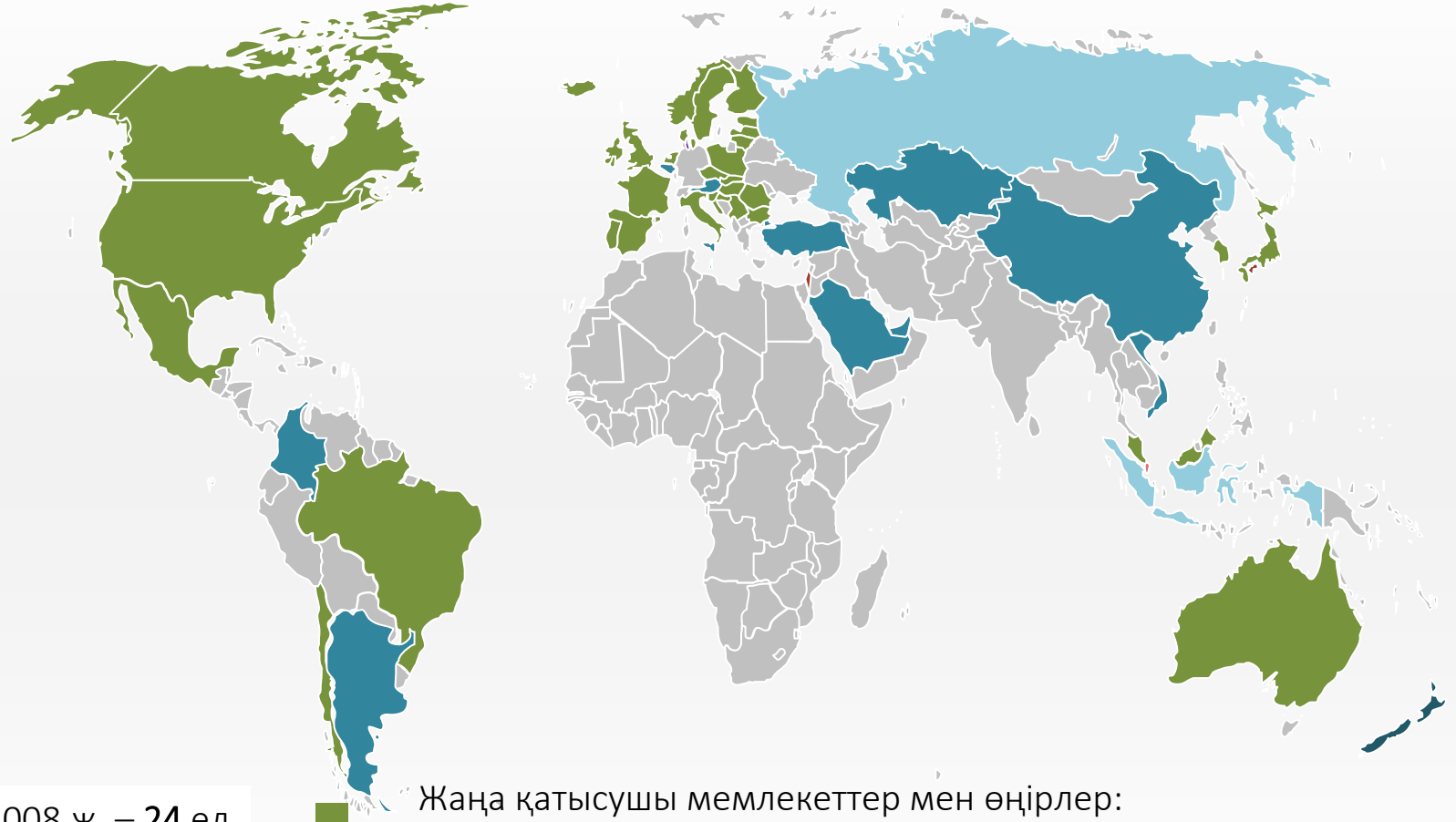

2008 ж. – **24** ел

2013 ж. – **34** ел

2018 ж. – **47** ел

Жаңа қатысушы мемлекеттер мен өңірлер:
Аустрия, Аргентина (Буэнос-Айрес), Бельгия (Фр.), Қытай (Шанхай), Тайбэй, Колумбия, Грузия, **Қазақстан**, Жаңа Зеландия, Сауд Арабиясы, БАӘ, Вьетнам, Мальта

TALIS зерттеуінің негізгі іс-шаралары

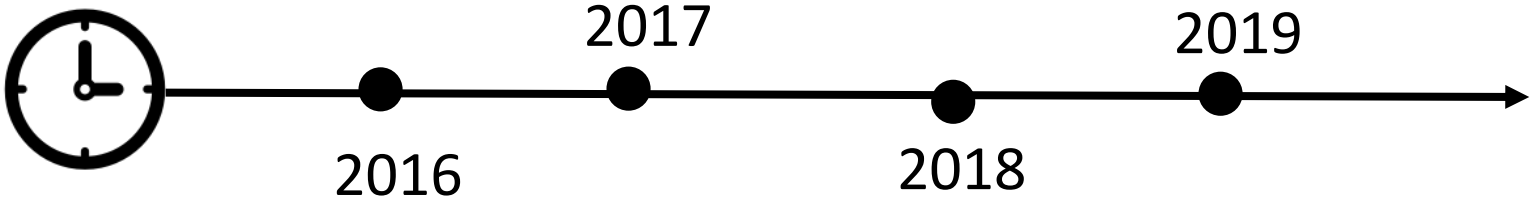

2016
Зерттеу инстру-ментарийінің пилоттық кезеңі

2017
Электронды және қағаз түрде 30 мектептегі 600 мұғалім арасында өтетін зерттеудің апробациясы

2018
Электронды және қағаз түрде 200 мектептегі 4000 мұғалім арасында өтетін негізгі зерттеу

2019
TALIS нәтижесі бойынша ЭЫДҰ-ның алғашқы халықаралық есеп беруі

TALIS-2018 зерттеуінің концептуалдық сызбанұсқасы

Аспект / Деңгей	Ұстаз мамандығы (кәсіптік сипаттамалар)	Оқыту мен үйрету (педагогикалық сипаттамалар)
Институционалдық	8. Кадрлық мәселелер және мүдделі тұлғалармен қарым-қатынас	6. Мектеп ахуалы 2. Мектеп көшбасшылығы
Ұстаз	4.Ұстаздардың білімі 7. Ұстаздардың ынтасы және жұмыспен қанағаттануы 5. Ұстаздарға бағытталған кері байланыс және олардың кәсіптік дамуы 9. Ұстаздардың өз дағдыларына сенімділігі	3. Ұстаздардың кәсіпқойлығын дамытуға арналған дағдылар 1. Ұстаздардың оқытуға қатысты пікірлері, қағидалары және тәжірибелері

10. Инновациялар

11. Теңдік пен әртүрлілік

Мектепті басқару оқушылардың білім алу үдерісіне деген ықпалы сыныптағы оқытудың ықпалынан ғана кем[1]

Жұмыс түрі	Уақыт үлесі
Әкімшілік жұмыс/басқару	41%
Сабақ беру/оқу бағдарламасы	21%
Оқушылармен жұмыс жасау	15%
Мұғалімдермен/қамқоршылармен жұмыс жасау	11%
Қоғаммен жұмыс жасау	7%
Басқа	4%

Мұғалімдердің тек **40%-ы** ғана директордың сабағын бақылауынан кейін кері байланыс қабылдайды

Директорлардың **2/10-сі** ғана педагогикалық көшбасшылық саласында білім алды

- Директорлар негізінен өз жұмыстарына қанағаттанады (95,7%) және көбі (86,9%) осы мамандықты тағы да таңдар еді

[1] Leithwood, K., Seashore Louis, K., Anderson, S., & Wahlstrom, K. (2004). Review of research: How leadership influences student learning.
OECD (2014), *Talis 2013 Results: An International Perspective on Teaching and Learning*, TALIS, OECD Publishing. *http://dx.doi.org/10.1787/9789264196261-en*

Мұғадімдердің көбі 21 ғасырдың педагогикасын бағалайды

Келесі тұжырымдармен «келісетін» немесе «толық келісетін» негізгі орта мектеп мұғалімдерінің % үлесі

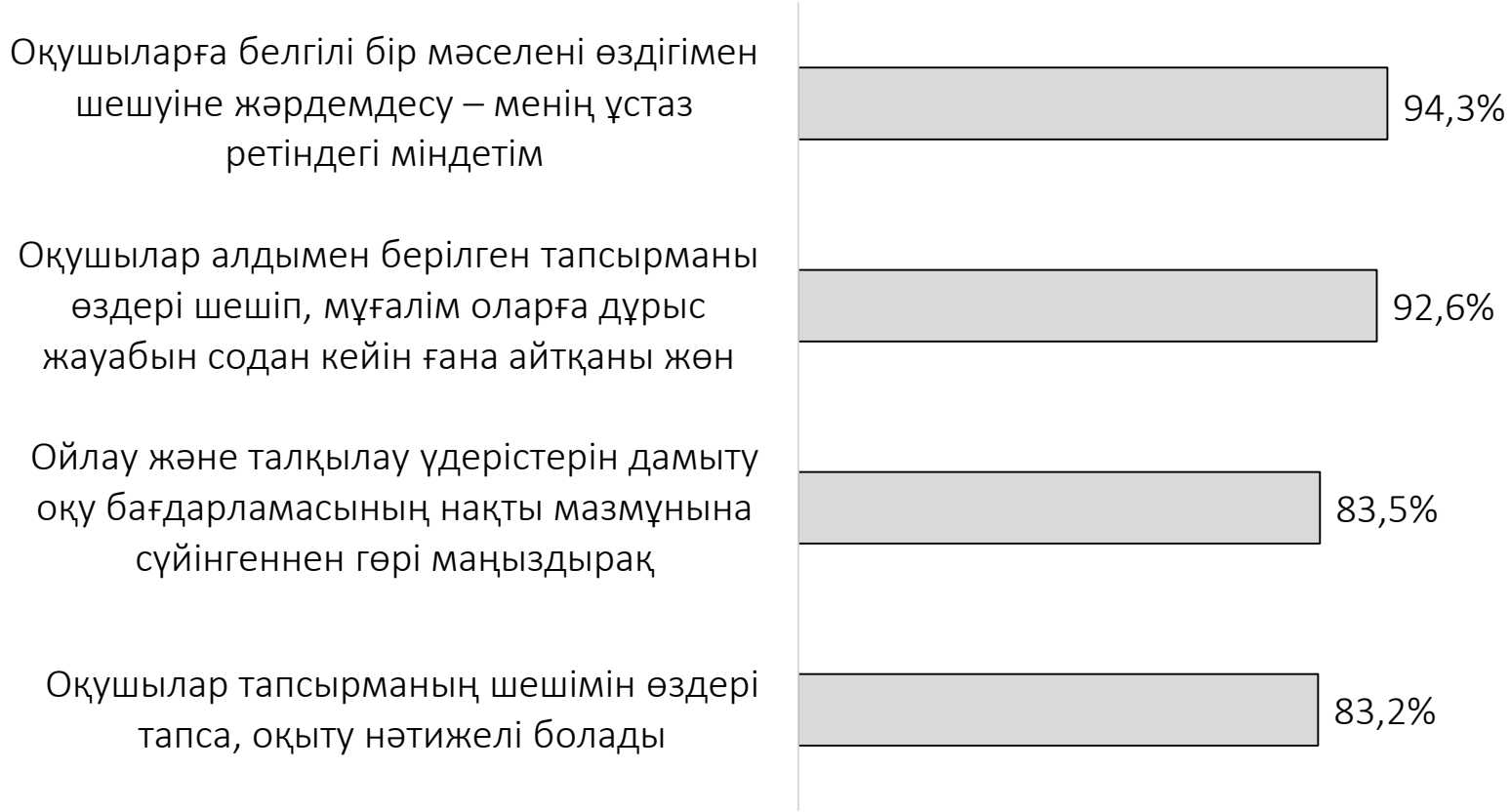

Дереккөз : http://www.slideshare.net/OECDEDU/how-to-best-shape-teacher-policies-by-andreas-schleicher

Алайда оқыту әдістері оны растай қоймайды

Келесі тұжырымдармен «келісетін» немесе «толық келісетін» негізгі орта мектеп мұғалімдерінің % үлесі

Дереккөз : http://www.slideshare.net/OECDEDU/how-to-best-shape-teacher-policies-by-andreas-schleicher

Мұғалімдердің тек 30%-ы ғана ұстаз мамандығы қоғамда бағаланады деп санайды

Мұғалім мамандығы қоғамда бағаланады екенімен «келісетін» немесе «толық келісетін» негізгі орта мектептің мұғалімдерінің % үлесі

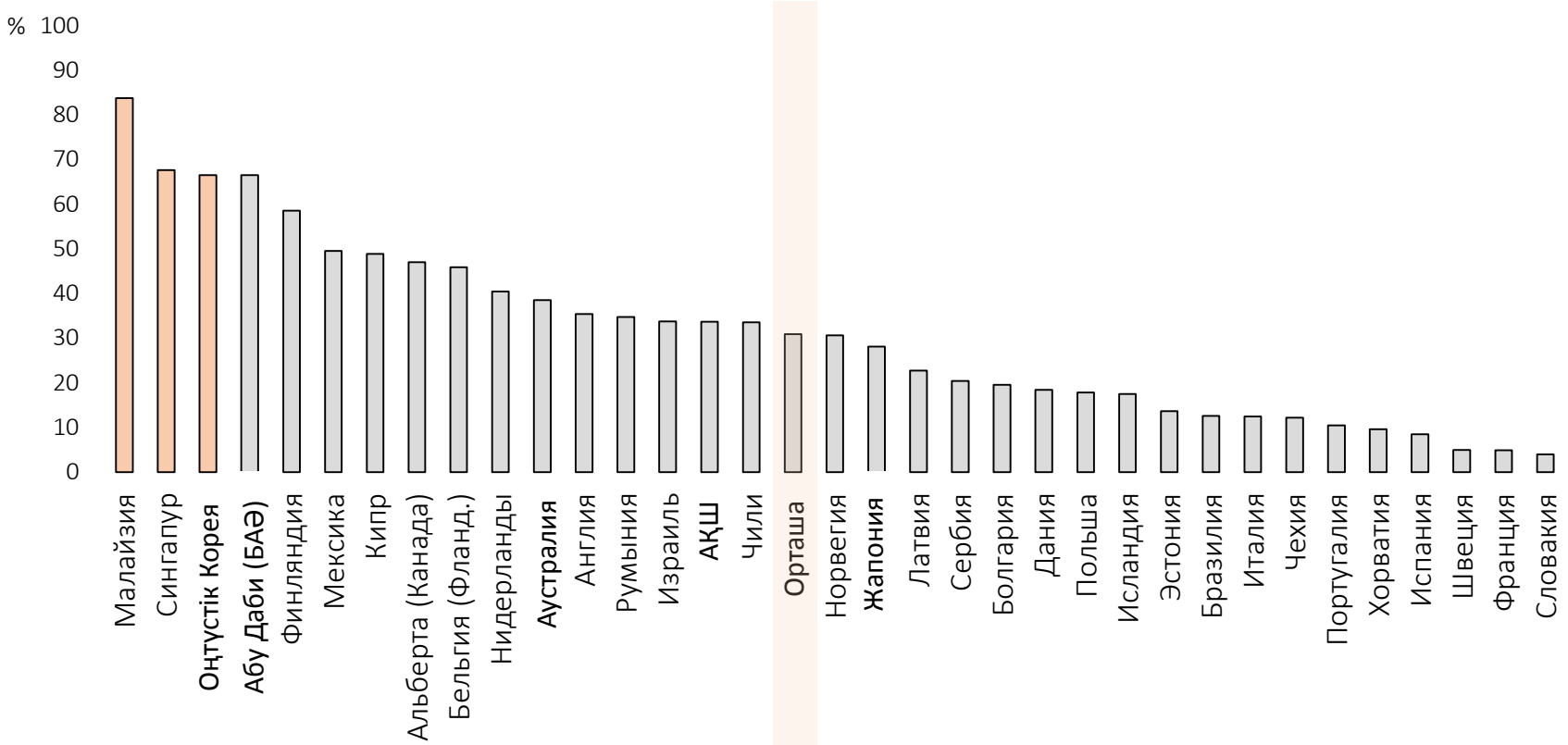

Дереккөз : OECD (2014), *Talis 2013 Results: An International Perspective on Teaching and Learning*, TALIS, OECD Publishing.
http://dx.doi.org/10.1787/9789264196261-en

Мұғалімдер өздерінің мамандығы бағаланады деп санайтын елдердегі оқу жетістіктер деңгейі жоғары

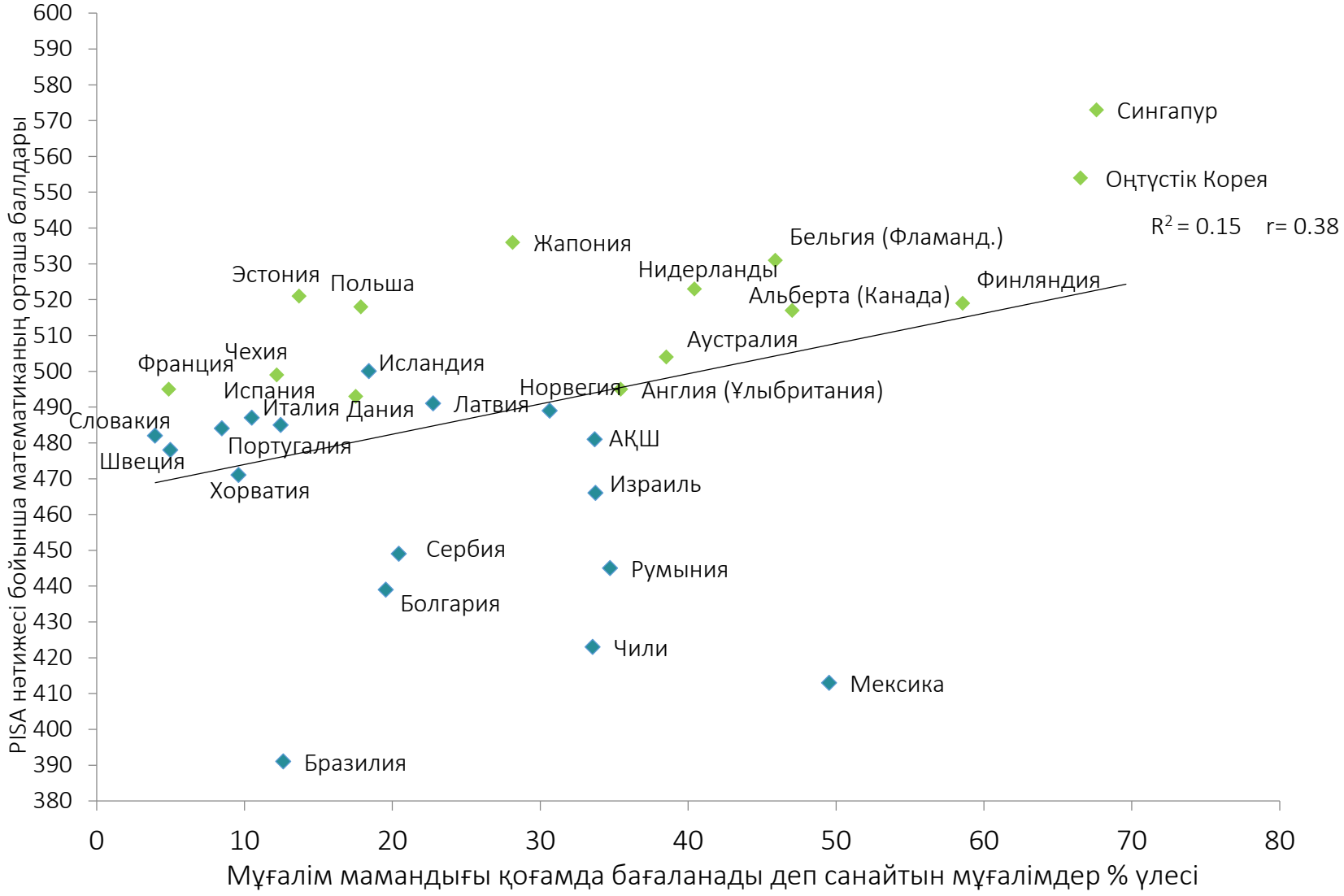

Дереккөз : http://www.slideshare.net/OECDEDU/how-to-best-shape-teacher-policies-by-andreas-schleicher

Мұғалімдердің көбі өз жұмыстарына қанағаттанады

Келесі тұжырымдармен «келісетін» немесе «толық келісетін» негізгі орта мектеп мұғалімдерінің % үлесі

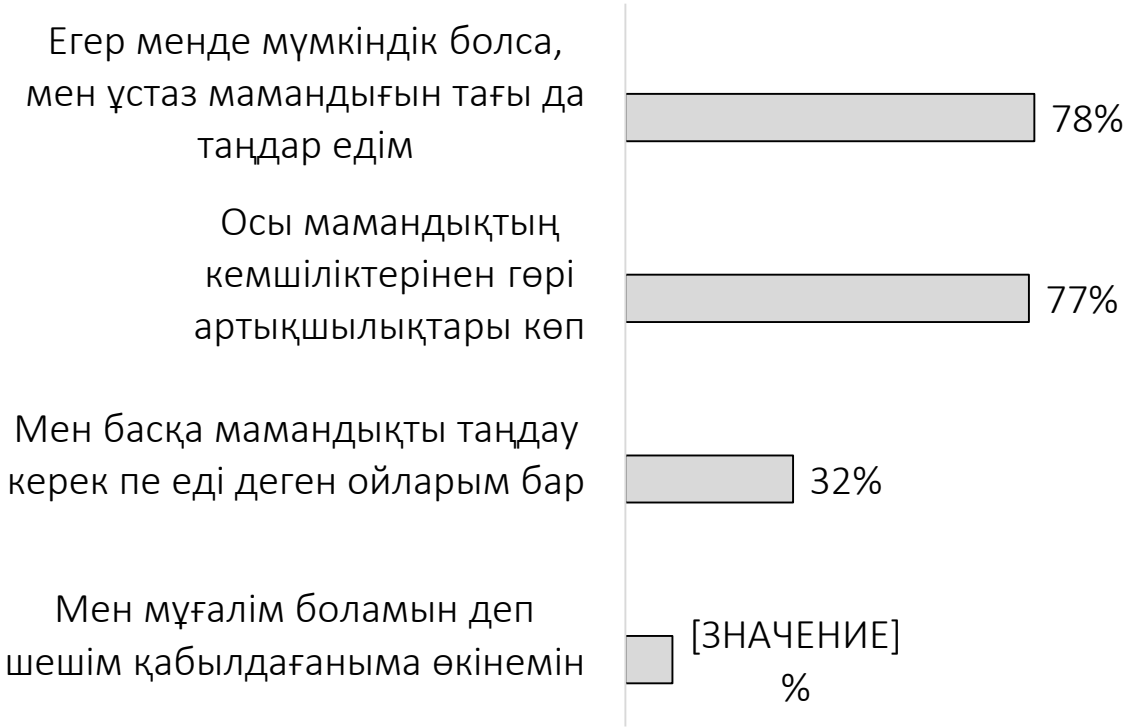

Дереккөз : OECD (2014), *Talis 2013 Results: An International Perspective on Teaching and Learning*, TALIS, OECD Publishing.
http://dx.doi.org/10.1787/9789264196261-en

Оқушылардың тәртіптік ауытқулары мұғалімдердің жұмыспен қанағаттануына кері әсер етеді, ал сыныптың көлемі әсер етпейді

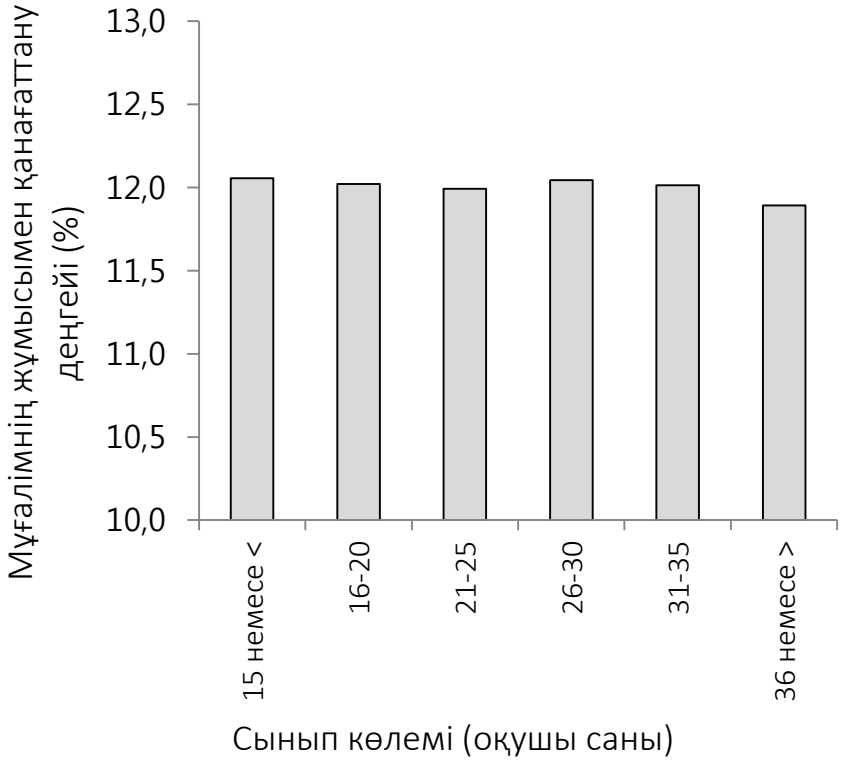

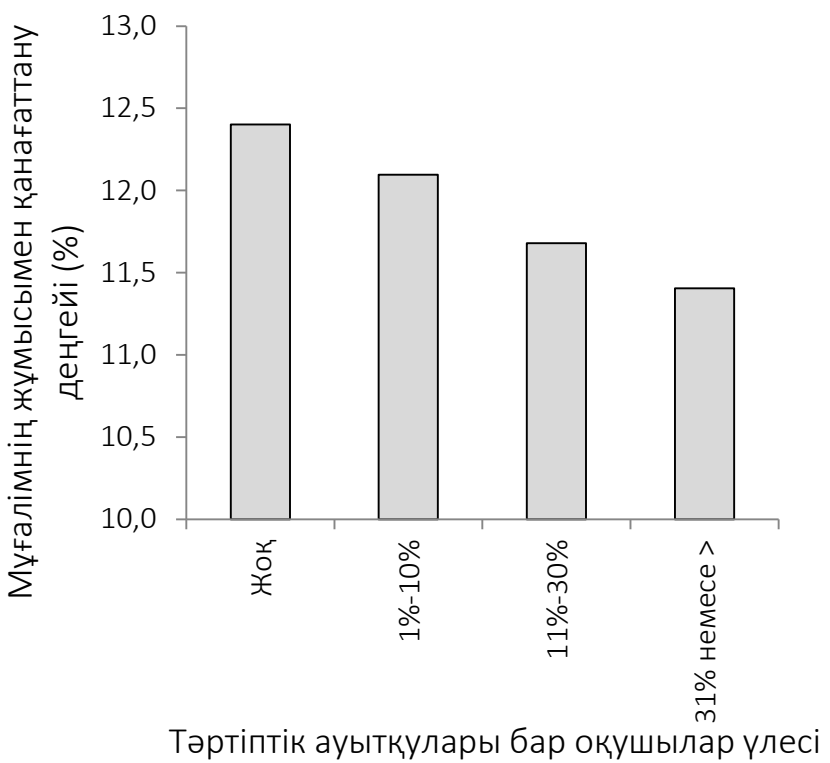

Дереккөз : http://www.slideshare.net/OECDEDU/how-to-best-shape-teacher-policies-by-andreas-schleicher

Мұғалімдер мамандыққа кіріспе бағдарламалары бар жағдайлардың бәрін қолдана бермейді

Мамандыққа кіріспе бағдарламаларының қолжетімділігін және өзінің қатысуын хабарлаған кемінде үш жылдық тәжірибесі бар негізгі мектеп мұғалімдердің % үлесі

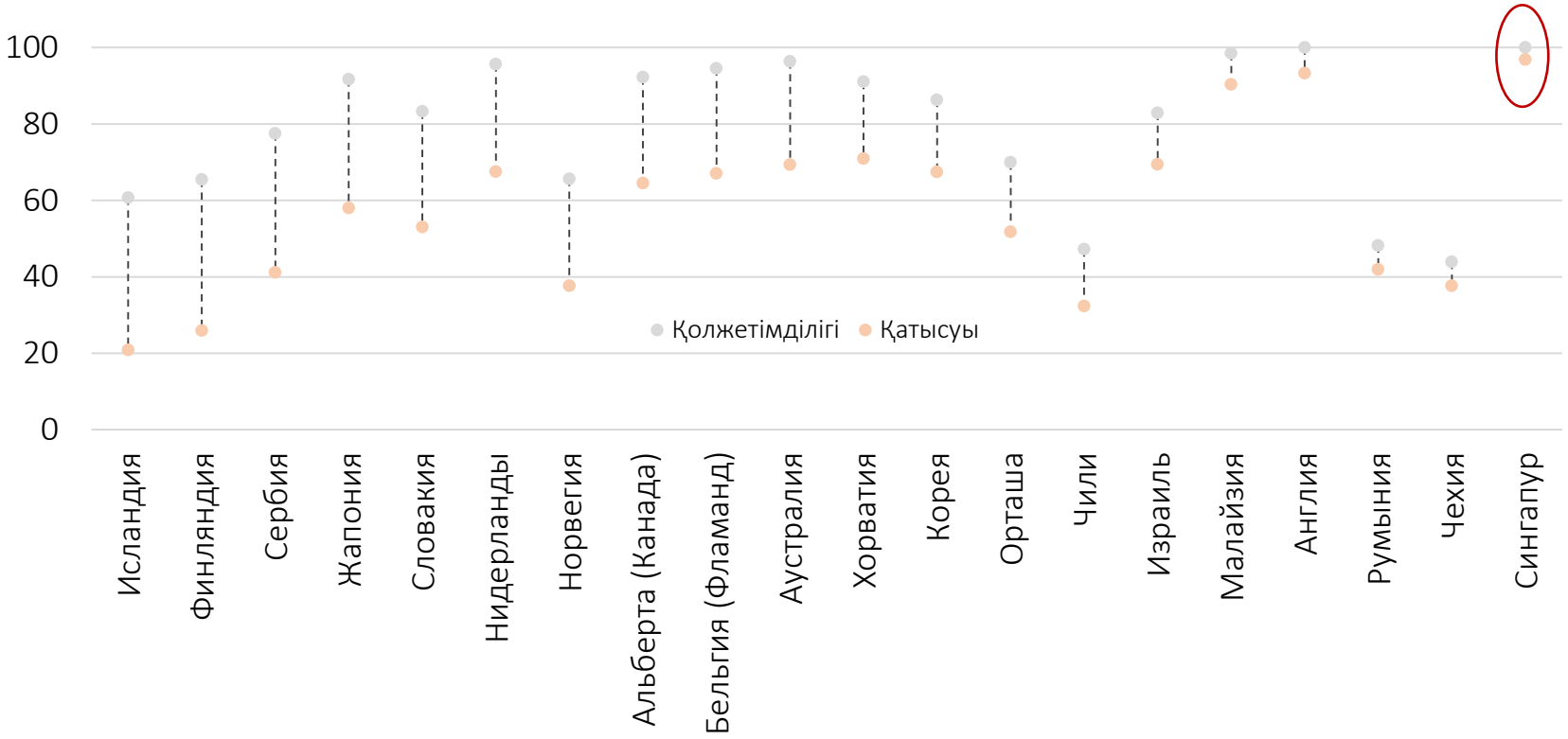

Дереккөз : OECD (2014), *Talis 2013 Results: An International Perspective on Teaching and Learning*, TALIS, OECD Publishing.
http://dx.doi.org/10.1787/9789264196261-en

Мұғалімдер көбінесе ерекше қажеттіліктері бар балалармен жұмыс жасауда кәсіби біліктіліктерін арттыруды қажет етеді

Келесі салалардағы кәсіптік дамудың аса қажет екендігін хабарлаған мұғалімдердің % үлесі

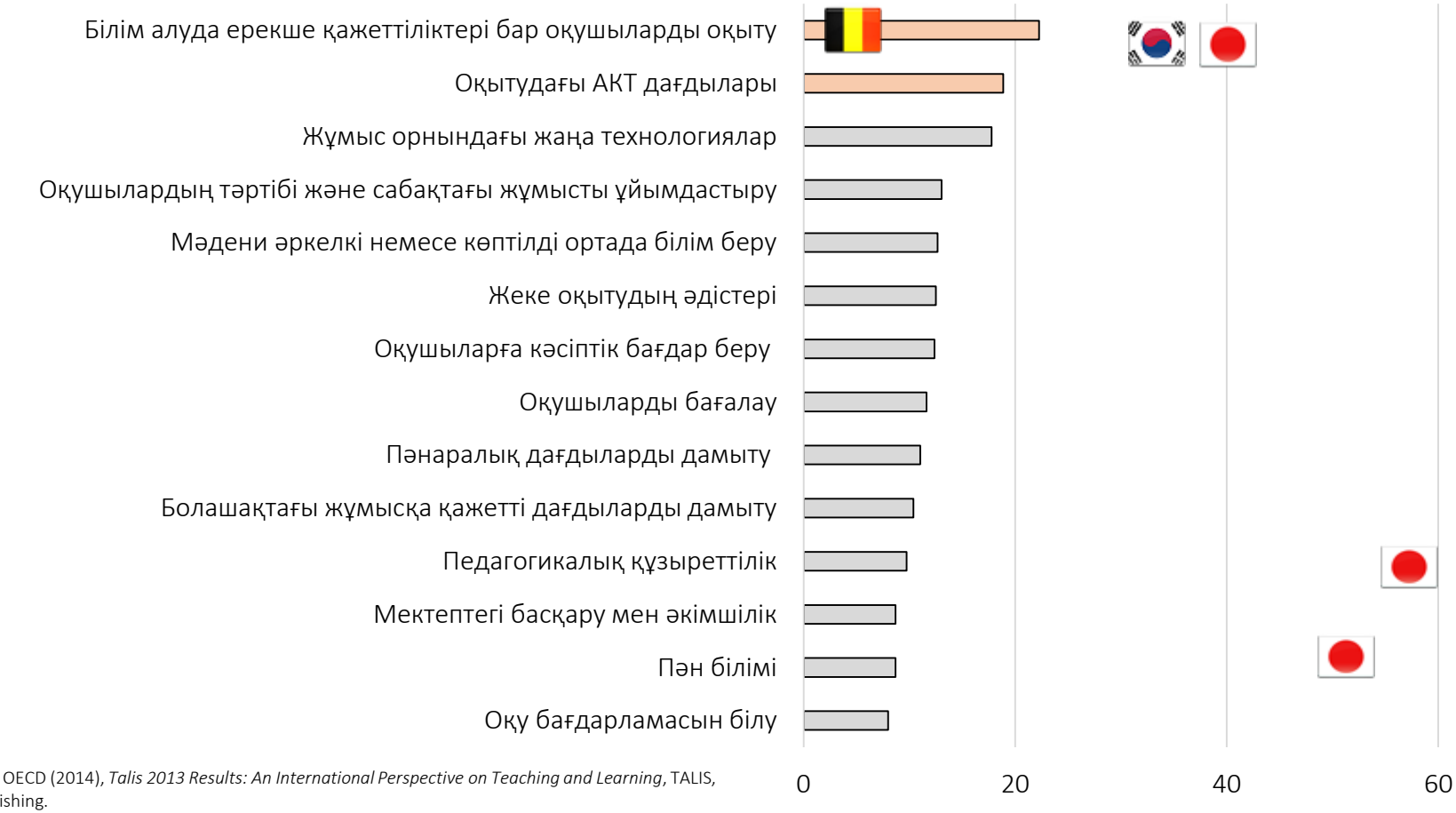

Дереккөз: OECD (2014), *Talis 2013 Results: An International Perspective on Teaching and Learning*, TALIS, OECD Publishing.
http://dx.doi.org/10.1787/9789264196261-en

Ұстаздардың жұмыс аптасының орташа ұзақтығы – 38 сағат

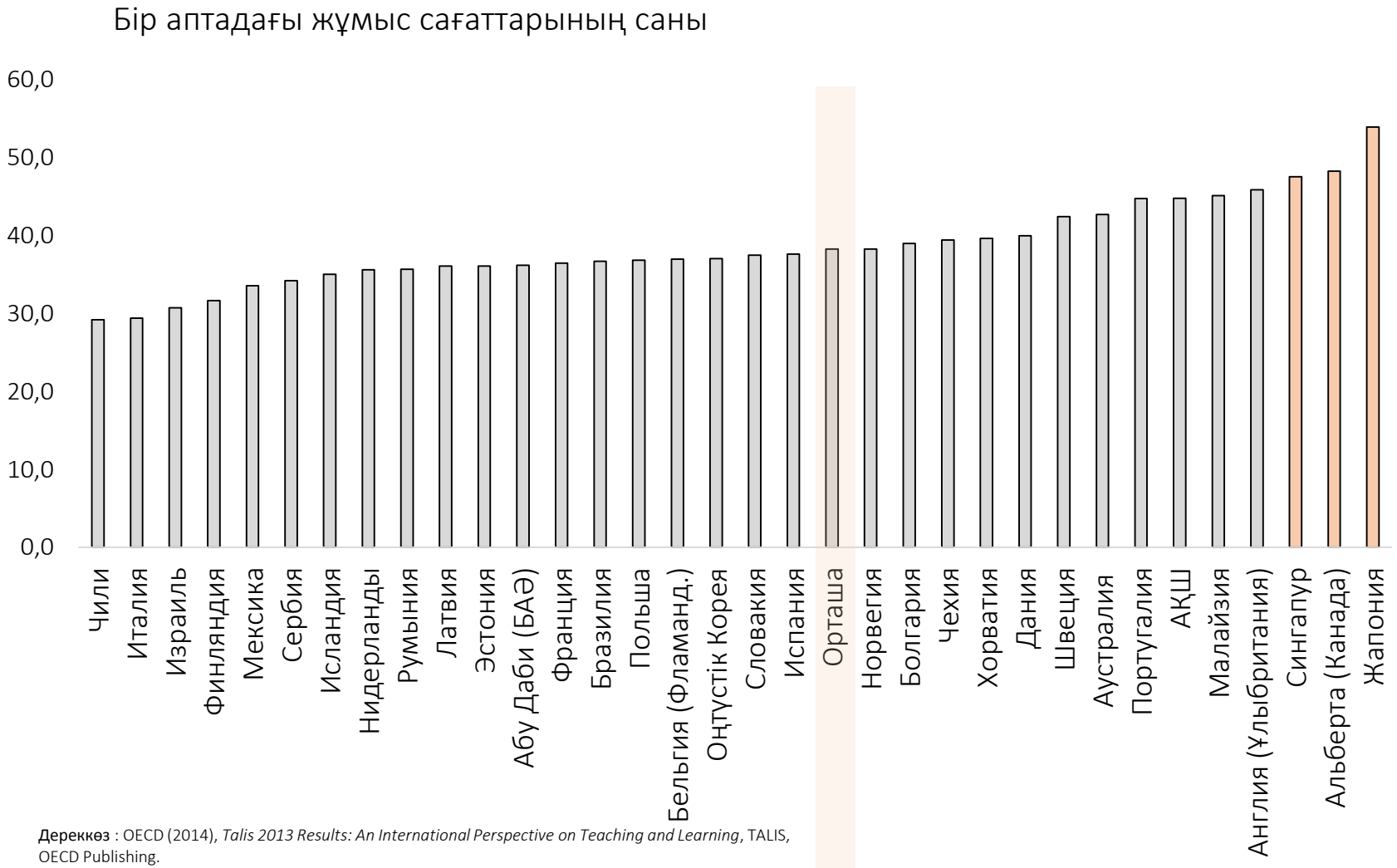

Дереккөз : OECD (2014), *Talis 2013 Results: An International Perspective on Teaching and Learning*, TALIS, OECD Publishing.
http://dx.doi.org/10.1787/9789264196261-en

TALIS-2013 нәтижелері білім беру саясатын реформалауда қолданылады

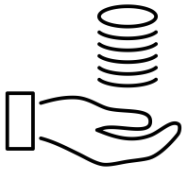

Шанхайда ұстаздардың орташа еңбекақысы **10%-ға** арттырылды (бұл шешім ұстаздардың жұмыспен қанағаттану және кәсіптік дағдыларға сенімділік деңгейлерінің төмен болғандығынан қабылданды).

Мексикада мұғалімдерді бағалау жүйесі енгізілді. Бағалау бойынша жақсы нәтиже көрсеткен мұғалімнің еңбекақысы **25%-ға** өспекші.

Австралияда TALIS-2013 нәтижелері мұғалімдердің бастапқы дайындығын реформалауда қолданылды (мұғалімдерді даярлау бағдармаларының аккредитациясын жетілдіру, бағдарламаға түсу кезіндегі тестілеуді өткізу, мұғалімдерді даярлау бағдармаларының түлектерін бағалау және т. б.).

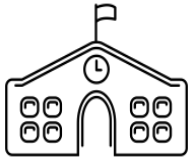

Италияда TALIS-2013 нәтижелері «Жақсы мектеп» бағдарламасын енгізгенде қолданылды (ұстаздардың біліктілігін арттыру үшін қосымша қаржы бөлу және мұғалімдердің нәтижелігіне байланысты еңбекақыны төлеу әдісіне көшу).

Дереккөз : 2 TALIS Governing Board meeting 15-16 September, 2016 Paris, France, 2 NPM and Data Management training 26-30 September, 2016 Rome, Italy

TALIS-2013 нәтижелері білім беру саясатын реформалауда қолданылады

Жапонияда зерттеу нәтижелері TALIS-шоктың туындауына әкелді. TALIS нәтижелері мұғалімдердің жетіспеушілігін дәлелдеуге және қосымша мұғалім жалдауға қаржы бөлуді негіздеуге болысты.

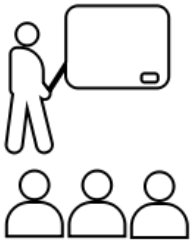

Англияда зерттеу нәтижелері мұғалімдердің жұмыс жүктемесін жаңа ақпараттарды қолданып талқылауға жағдай туғызырды.

2015 ж. қыркүйегінен бастап алдағы өткен тексеріс кезінде «жақсы» деп бағаланған мектептерде ұзақтығы бір күндік (бір жылда үш рет) «қысқа тексерістер» өткізіле бастады.

Дереккөз : 1NPM meeting, April 2016, Lubeck, Germany, 2 TALIS Governing Board meeting 15-16 September, 2016 Paris, France, 2 NPM and Data Management training 26-30 September, 2016 Rome, Italy

Назарларыңызға рақмет!